

CİNSİYETE BAĞLI PSİKOLOJİK FARKLAR VE TÜRK ÇOCUKLARI ÜZERİNDE BİR KARŞILAŞTIRMA

Dr. Cavit ÜNAL*

Türk toplumu son yüzyıl içinde, özellikle Cumhuriyet döneminden bu yana, çeşitli psiko-sosyal gelişme ve değişmelere sahne olmuştur. Hiç şüphesiz bunların en önemlilerinden biri de, seks rollerindeki değişimdir. Özellikle kadınlar söz konusu olunca bu değişime, Kadın Hakları temeli üzerinde son derece çarpıcı ve hızlı olmuştur.

Rol değişimleri genellikle cinsel farklılıkların kaynağı olması bakımından önemlidir. Rol kavramı, toplumda belli pozisyonda olan insanlara özgü davranış şekillerini kapsamına alır. Bir kimsenin pozisyonu, ondan nasıl bir davranış beklendiğini belirler. Toplumun belli yönlerdeki bekleyişleri, beraberlerinde getirdikleri mükâfat ve cezaların da yardımıyla farklı davranış şekillerini bireylere öğretirler. Bu nedenle seks rolündeki çeşitli değişimler, davranış ve özelliklerde seks farkları meydana getirecek ve bunların karşılaştırılması da, önemli bir sorun olarak ortaya çıkacaktır.

Kadın Hakları, çok yönlü Türk Devrim Hareketi içinde özel yeri olan bir kültürel devrim teşkil etmektedir. Türk kadını evlenme, boşanma, miras, oy hakkı, kıyafet, çalışma ve eğitim fırsatları, v.b. çeşitli konularda erkeklerle hukuki eşitlik durumuna gelmiştir. Bu hakların kullanılması, toplumun değer yargılarıyla sınırlanmış olsa da, gelişmenin yönü olumludur ve temposu hızlıdır.

Daha ılımlı derecesiyle cinsellik rolünü etkileyen bir kültürel değişim, esasen içinde yaşadığımız Garp kültürünün de belirgin özelliklerinden birisidir. Ayrıca, bütün Dünyada, özellikle II. Dünya Savaşından sonra, feminenlik ve maskülenlik (kadınsallık ve erkeksilik) ile ilgili geleneksel kavramlarda süratli değişimler kaydedilmiştir.

* Eğitim Psikolojisi Kürsüsü Öğretim Görevlisi.

Değişen kültürel şekiller şüphesiz bireylerin, grupların ve kurumların davranışları üzerinde doğrudan doğruya veya dolaylı olarak bir çok muhtemel etkiler ve sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle de, incelenmesi gereken bir çok sorunlar ortaya çıkacaktır. Biz bu yazıda şu sorulara cevap bulmaya çalışacağız:

Feminen ve maskülen (kadınsı ve erkeksi) davranış biçimlerinin genel nüfus içinde dağılışı ve niteliği nedir? İlgi, kişilik özellikleri ve yeteneklerde cinselliğe bağlı farkların niteliği ve derecesi nedir? Cinsel farkların büyük ölçüde kaynağını teşkil eden cinsel rölün niteliği nedir? Ve cinsel rolü belirleyen etkenler nelerdir? Türk çocuklarında seks farklarının yeteneklere yansımalarının oranı nedir?

Kadın ve Erkek Arasındaki Farklar

Bilindiği gibi kadın ve erkek, çoğalma sürecindeki rollerinde birbirlerinden ayrılırlar. Bu fizyolojik farkın dışında bir çok beceri, tutum, ilgi, mizaç, yetenek ve davranış şekilleri bakımından da birbirlerinden farklı oldukları kabul edilir. Şüphesiz, bu fizyolojik ve psikolojik farklılıklar arasında bir sebep-sonuç bağlantısı düşünülemez. Bu konuda, sosyal etkenlerin ağır bastığını gösteren bir çok bilgiler toplanmıştır.

Kadın ve erkek arasındaki farklar, grup eğilimleri olarak kabul edilebilir; bireylerin hepsine genelleştirilemez. Çünkü görülmektedir ki, her seks grubu içinde, öteki cinsin normlarına, genellikle kendi cinsiyetinin normlarına olan benzerliğinden daha büyük bir benzerlik taşıyan bazı kimseleri ayırdetmek mümkündür. Sayıları çok az da olsa, bazı kimselerin de, öteki cinsin normlarına çok fazla uyduğu görülüyor. Şu halde,iki cinse ait özellikleri bir Maskülinite-Feminite boyutu üzerinde gösterirsek, her iki gruba ait açıkça ayırdedilebilen merkezî eğilimlerin yanında, bu özelliklerin içiçe girdiğini de görürüz. Bu Erkekçilik - Kadınsılık boyutu üzerinde bir kimsenin nerede durduğu, kısmen doğuştan gelen ve büyük oranda, iç salgı bezleriyle ilgili bulunan fizyolojik faktörlerin, kısmen de kültürel faktörlerin bir sonucudur (1, p. 309). Ancak, bu boyut üzerinde elde edilecek puanlar, bir homoseksüalite göstergesi olarak yorumlanmamalıdır.

Maskülinite-feminite derecesini saptamaya yarayan bazı ölçüler vardır. Envanter puanlarına dayanan faktör analizlerinin ortaya koyduğu bazı maskülinite -feminite göstergeleri şunlardır (2, p. 423):

Maskülen olanlarla ilgili göstergeler: Maskülen mesleki ilgilere sahiptir. Yani, bir çiçekçi olmaktan çok bir kamyon şoförü olmak ister. Mesleki olmayan ilgilerde de, maskülen olanlarını tercih eder. Örneğin, dansa gitmekten çok, futbol maçına gitmeyi ister. Heyecansal ifadelerini baskı altında tutar, yani, kolaylıkla ağlamaz.

Feminen olanlarla ilgili göstergeler: Duygu iştirakine sahiptir. Yani, çaresiz bir kuş için üzüntü duyar. Kolaylıkla tiksinti duyabilir; örneğin, ter kokusundan. Dikkat merkezi olmayı, toplumun ilgisini üzerinde toplamayı sever.

Şüphesiz, maskülinite-feminite faktörünün göstergeleri başka faktörlerin de göstergeleri olabilir. Örneğin, heyecansal bakımdan, kolaylıkla tahrik edilebilir olmak, hem maskülinite-feminite faktörünün, hemde, heyecansal bakımdan olgun olmayışın bir göstergesi sayılabilir. Bazı obje ve durumlara karşı, beklenenden fazla korku duyulması, bir maskülinite-feminite özelliğinin yanında, bir güvence isteğinin ve maceralara karşı daha az eyilimli ve istekli olmanın bir işareti de olabilir.

Bazı test ve envanter puanlarının analizinden anlaşıldığına göre, bu faktör çok kararlı ve iç tutarlılığa sahip bir değişken olarak görünmemektedir. Çeşitli maskülinite-feminite ölçüleri arasındaki korelasyonların yüksek olmaması, bu faktörün, genelleşmiş bir özelliği temsil etmediği sonucunu veriyor. Şimdi, bu faktöre bağlı bazı özellikler üzerinde duracağız.

Bazı Maskülinite-Feminite Ölçülerine Bağlı İlgililer ve Kişilik Özellikleri

İlgiler. İncelemelere göre, mekanik, ikna ve hesap ilgileri erkekler arasında daha yüksektir. Kadınlar arasında ise büro, artistik ve sosyal hizmet ilgileri daha yüksek olma eyilimindedir(5). Strong Mesleki İlgililer Fışının maskülinite-feminite ölçeğinde, erkeklerin yüzde 7 si, kadınların en maskülen olan yüzde 25 inden daha femindedir. Oysaki, kadınların sadece yüzde 3 ü, benzer uzantıdaki erkeklerle karışır. Başka bir deyimle erkek dağılımının feminen ucu, kadın dağılımının maskülen ucundan daha ağır bir kuyruğa sahiptir. Kadın dağılışı, daha küçük bir değişkenlik ve daha kuvvetli bir çarpıklık göstermektedir. Bu dağılışı şekli, kadınların erkeklere oranla içinde buldukları kültürde kendilerinden beklenen rolün daha çok farkında oldukları gerçeğini ve ilgilerin teşekkülünde sosyal etkilerin rolünün derecesini yansıtmaktadır.

İki seks arasında görülen farklar, Terman ve Miles tarafından iki yönde tasvir edilmiştir. Bir tanesi, ilginin yönüyle öteki de, heyecanların ve impulsların yönüyle ilgilidir. Erkekler daha çok macera, makine ve ilimle, kadınlar ev işleri, sanat v.b. mesleklerle ilgilidirler. Erkekler yarışmacı ve mütehakkimdirler. Atılganlık, korkusuzluk, hareketlerde, konuşmalarda ve duygularda daha çok sertlik ortaya koyarlar. Kadınlar ise, genellikle daha heyecansal, estetik bakımdan daha duyarlı ve ahlâki normlar üzerinde daha ciddidirler.

Liderlik kriteri. Lider olarak tercih edilenler, ötekilerden nisbeten daha az maskülenlerdir. Maskülen özellikleri ağır basan kadınların, lidersiz gurup tartışmalarında konuları daha etkili biçimde tartışmaları araştırmalardan anlaşılmaktadır.

Prestij ve Başarı Motifi. Maskülinitenin en belirgin yönlerinden birisi de, prestij ve başarıya olan dürütüdür. Bu, bir çok testlerde kendisini ortaya koyduğu gibi, dilek seviyesi üzerindeki seks karşılaştırmalarında da görülmektedir. Araştırmalar, erkek ile kadın arasındaki bu farkın, mizaç özellikleriyle beraber gittiğini, kültürel faktörlerin daha az etkisi altında bulunduğunu telkin etmektedir. Mead(6). Güney pasifik alanındaki yedi farklı kültürde, erkek ve kadının seks rollerindeki geniş farkları incelemiştir. Bunlardan iki tanesinde, Arapesh ve Tchambuli, bizim standartlarımıza göre, erkek kadından daha efemine telâki edilmektedir. Bununlabirlikte, şu sonuca ulaşıyor ki, böyle açık rol değişmelerine rağmen bütün guruplar, evrensel bir şekle uymaktadırlar. Her yerde, başarı ve tanınma için çaba gösteren erkektir ve bu, kadın için daha az önemlidir.

Değerler. Allport-Vernon ölçeği ile ölçüldüğüne göre, değerler için bildirilen seks farkları şöyledir: Erkekler teorik, ekonomik ve politik değerlerde, kadınlar estetik, sosyal ve dini değerlerde daha yüksek puan sağlamışlardır.

İkna edilebilme veya kandırılabilme. İkna edilebilme, süjeden, kendisi ile karşısındaki arasında mutabakat ifade eden bir tepki sağlama olanağı olarak tanımlanabilir. Erkeklerin, ikna edilebilirlik ortalama puanları, kadınlarınkinden anlamlı derecede düşüktür. Erkek çocukların kızlardan, ortalama olarak daha az kandırılabilir olmaları, belki de, kültürümüzdeki seks rolü farklılığı ile yorumlanabilir. Farklı seks gurupları, özellikle günlük hayatın bir çok faaliyetlerinde, entellektüel bağımsızlık ve yumuşak başlılık bakımlarından, farklı tutum içindedirler.

Kişilikle ilgili faktörler de, bu konudaki seks farkları üzerinde etki guruplarından birini teşkil eder. Denemelerde kadın ve erkekler, görsel nitelikteki yanıltıcı ipuçlarıyla karşılaştırıldığı zaman, kadın süjeler erkek süjelerden daha fazla, yanıltıcı ipuçlarından etkilenmeye hazır durumda olmuşlardır. Dolayısıyla, algı alanına tâbi oluş eyilimleri daha yüksek demektir. Ayrıca kadınlar, erkeklere göre, benliklerinde daha az tutarlılık ortaya koymuşlardır. Algı alanı ile ilgili olarak verdikleri çeşitli yargılar arasındaki korelasyonlar, erkeklerle orranla daha düşüktür. Bu da, kendine güven ve saygının düşük olması ile positif olarak bağıntılı görülmektedir.

Çocukluk döneminde, ikna edilebilirlik bakımından, kız erkek farkı pek görülüyor. Bu farkın, daha sonraki dönemde ortaya çıkması, belki de, ergenlikten sonra sosyal baskıların artması ile açıklanabilir. Kandırılabilir olma ile ana-baba baskısı arasındaki ilişki, süjenin cinsiyetine göre değişmektedir. Erkek çocuklar için, ana-baba hâkimiyetinin yüksek veya düşük algılanışını gösteren puanlar, kandırılabilir olma ile ilişkili değildir. Halbuki, kızlar için, yüksek ana-baba hâkimiyet puanları, daha yüksek bir kandırılabilirlik derecesi ile anlamlı şekilde ilgilidir. Özellikle yüksek ana-baba hâkimiyet koşulları altında kızlar, karşıgelebilmeye duygularını harekete geçirebilmede erkek çocuklardan daha az kabiliyetlidirler. Bu karşıgelebilmeye durumu, yüksek prestijli bir kaynaktan gelen telkinleri reddedebilme olanağı sağlayacak bir farktır (4, p. 58).

Seksüel Olgunluk Yaşına Bağlı Farklar. Tablo 1, kızların ve erkek çocukların, çeşitli yaşlardaki olgunlaşma yüzdeleri hakkında bir fikir vermektedir. Görüleceği üzere, seksüel olgunluk bakımından kızlar, erkeklerden iki yıl daha önde gelişmektedirler. Seks gurupları arasındaki bu farktan ayrı olarak, her seks gurubunu kendi içinde düşünürsek, geç olgunlaşan erkek çocukların, sosyal kabule daha çok ihtiyaç duydukları ve daha çok saldırganlık eyilimi gösterdikleri anlaşılıyor. Geç olgunlaşanların saldırganlığı yetersizlik duygularına, reddedilme ve tâbi olma faktörlerine bağlı görünüyor. Araştırma sonuçları, kızlar için daha az belirgindir. Geç gelişenlerin daha az uygun benlik kavramına sahip olduğu ve ana-baba ile daha zayıf ilişkiler kurabildiği anlaşılıyor. Arkadaşlarına göre çok fazla gelişmek de, dezavantaj yaratıyor.

Gelişmenin duygusal, sosyal, zihni... çeşitli yönlerinde kızlar, genel olarak, erkeklerden daha erken gelişirler. Aradaki mesafe git-tikçe açılarak ergenlik çağına kadar devam eder. Aradaki fark, 6 yaş-

larında ortalama 6 aylıktır. Ergenlik çağının başlarında ise, ortalama iki yıldır. Ergenlikten sonra bu fark yavaş yavaş kapanır. Beden gelişmesi bunun dışındadır.

Kızların erkeklerden daha önce gelişmiş olması, ergenlik yaşlarında güç sorunlar yaratabilir. Erkek çocukların, kültürel normlarımıza göre, daha hâkim durumda olmayı istemeleri nedeniyle bu farklılıklar her iki gurup için de rahatsız edici olabilir. Bu nedenle kız çocuklarda pek öyle olmasa da, erkek çocuklarda erken olgunlaşma, avantaj sağlayabilir. Bu konuda, daha ileri yıllara da kısaca değinmek istersek görürüz ki, evliliğin ilk yıllarında daha hâkim durumda olan erkeğin bu hakimiyeti zayıflamaya başlar. Karı-kocanın rolleri, zamanla değişmeye tâbi olur ve yaşlılıkta kadın daha hâkim duruma geçmeye başlar. Başta bedensel koşullar olmak üzere, bunun çeşitli nedenlerini düşünmek mümkündür.

Çeşitli Öğrenme Yeteneklerinde ve Okul Başarısında Cinsel Farklar

Hareki Öğrenme. Hareki öğrenme yeteneğinde cinsler arasında anlamlı farkların açıkça belli kanıtları yoktur. Bazı araştırmalar erkeğin lehindedir; bazıları da, kadınların biraz üstünlük sağladığını gösterir. genellikle farzedilmiştir ki, büyük dayanıklılık veya kas kuvveti ihtiva eden hareki faaliyetler erkekler tarafından daha iyi başarılmaktadır. Kadınlar ise muhtemelen, küçük kasların yakın koordinasyonunu gefektiren ve ayrıntılara sıkı dikkat isteyen becerilerde üstündürler. Göz-el koordinasyonunda, yani gözle elin birlikte çalışabilme yeteneğinde kızların erkekleri geçtiği araştırmalarda bildirilmektedir. Kas kuvvetine dayanan işler de ise erkekler daha üstün durumdadırlar.

Zihni Yetenekler veya Öğrenme. Bu konudaki ilk çalışmalar, tarihteki tanınmış kadınların, erkeklerin onda biri olduğuna bakarak sonuç çıkarmışlarsa da, fırsatlarda eşitlik sağlanması düşünülünce, kadınların aleyhine olan bu farkın ortadan kalkacağı, erkeklerin kadınlardan daha yetenekli olduğu hakkındaki kanaatin değişeceği anlaşılmıştır. Zekâ testlerinde nisbeten genç kadın ve erkekler kullanıldığı zaman, iki cins arasında benzer ortalama puanlar kazanma eğilimi görülmektedir. Fakat, puan dağılımında en yüksek ve en düşük puanlar erkeklere ait görünüyor. Bu durum, zekâ testlerinde olduğu gibi, başka test ve okul başarısı ölçülerinde de görülmektedir. Bir çok sınav konularında kızlar, iyi puanları çok fazla alıp, pek iyi veya orta puanları daha az almaktadırlar. Başarı merdiveninin en üst ve en

en alt basamaklarının erkekler tarafından işgal edilmesi, bu farkın, sosyal etkenlerle açıklanabilmesini güçleştirmektedir (3, p. 136).

Gerçekte ortalama zekâda hiç bir temel seks farkı yoktur. Kullanılan teste bağlı olarak, bir çok araştırmalar, o yönde veya bu yönde ufak farklar bulmuşlardır. Faktör analizine dayanılarak, belli bir yetenek için tek ve nisbeten saf testler de hazırlanarak kullanılmıştır. Bu testler, çeşitli yeteneklere ait maddelerin çeşitli oranlarla karışımından meydana gelen genel zekâ testlerinin bölümlerinden farklıdır. Bu testlerin puanlarında kendine özgü seks farkları görülmüştür. Kızlar söze (verbal) konularda, kelime akıcılığı, muhakeme ve ezberde, erkeklerden, anlamlı şekilde üstün bir ortalama göstermişlerdir. Erkekler sayısal ve şekilsel maddelerde veya konularda, mekanik problemlerde yani mekanik ilkeleri anlamayı gerektiren problemlerde daha üstündüler. Kız çocuklarının verbal üstünlüğü, çok erken yaşlardan itibaren görülebilir. Kız bebekler erkek bebeklerden daha erken konuşmaya ve daha çok konuşmaya eğilimlidirler. Sayısız küçük ayrıntıları daha açık ve seçik olarak farkedebilmeleri nedeniyle de, kadınların entüvisyonları (sezişleri) veya global yargıları erkeklerden daha üstündür.

Şunu belirtelim ki, zekâ testlerinin özel bölümlerinde, seks farkları ile ilgili sonuçlar, öğrenme fırsatlarını, kültürel bekleyişleri ve test muhtevasına karşı tutumları yansıtmış olabilirler. Şunu da belirtelim ki, okul öncesi çocukları veya ilkökul çocukları arasındaki cinsiyete bağlı farklar, anlamlı derecede büyük değildir. İlk yaşlar için testlerin yeterince hassas olmaması mümkündür. Fakat, bundan daha muhtemel olan şey, büyük farkları meydana getirmede yardımcı olan ve giderek kendiliğinden ortaya çıkan ilgi ve tecrübelerdir.

Kadınlar genellikle daha duygusal, içedönüktürler ve anksiyete ölçeklerinde erkeklerden daha yüksek puan almaktadırlar. Erkeklerden daha az fleksibeldirler. Bir yöne, bir metoda kuruldukları zaman, bunu kolaylıkla değiştirememeye eğilimindedirler. Keza, problem çözerken ayarlanmış değiştirmede de daha fazla güçlülere sahip görünürler (9, p. 27). Belki, bu nedenlerle de ilgili olarak kadınlar, problem çözmeye daha zayıf görünürler. Bu, anksiyetenin bir sonucu da olabilir. Toplumumuzda erkek üstün kabul edildiği için, problemleri çok iyi çözmeye muktedir olabilmek, kadın tarafından, feminen olmayan bir durum gibi hissedilebilir. Feminite testlerinde çok yüksek puan alan kadınlar, problem çözmeye çok zayıf bir icracı olmak eğilimindedirler. Kadınların problem çözmeye ile ilgili endişeleri bir

grup tartışması yoluyla azaltıldığı zaman, başarı oranları düzelmektedir.

Hatırlama Yeteneği. Hatırlama yeteneğinde kızların erkekleri geçtiği sık sık belirtilmektedir. Bir araştırmada, kelimeleri hatırlama testi kullanılmış ve erkek çocukların ancak yüzde 40'ın, kızların medyanı veya daha yüksek oranda puan aldıkları görülmüştür. Anlamsız hecelerin ve şiirlerin hatırlanmasında ise, hiç bir seks farkı olmadığını bildiren araştırmalar mevcuttur. Bu çalışmalarda ortaya çıkabilen küçük farklar, pratik bakımdan önem taşımamaktadır. Ve muhtemelen, materyele karşı duyulan ilgi ve aşinalığa bağlı değişimlerden meydana gelmektedir.

Okul Başarısı. Okullarda kızlar, erkeklerden daha yüksek not almaktadırlar. Standart başarı testlerinde de, notlara oranla fark daha az olmakla birlikte, kızlar yine üstündür. Ancak, özel testler söz konusu olunca, bu farkın yönü değişiyor. Aritmetik muhakeme ve ilimde erkekler, dil'le ilgili alanlarda ve büro işlerinde kızlar daha ileri durumdadırlar. Cinsler arasındaki ortalama farklar çok zaman oldukça küçüktür ve iki cinse ait dağılımdaki içiçe girmeler (tedahüller) geniştir.

Sınıf geçme oranında da kızlar ilerdedir. Bunlar arasında, sınıfta kalanların yüzdesi küçüktür. Okuma güçlükleri ve konuşma engelleri, erkekler arasında, kızlarda olduğundan daha yaygındır. Orta okulun son sınıflarına doğru, akademik başarının üst düzeylerinde, kızlardan daha fazla erkek çocukların bulunduğu da ayrıca görülmektedir. (8, p. 685).

Cinsel Farkların Nedenleri

Cinsel farkların temelini bazı kimseler biyolojik koşullarda, bazıları da, gelişme üzerindeki kültürel etkilerde bulmaktadırlar. Her iki faktör gurubu da etkili olmakla birlikte antropolojik araştırmaların gösterdiğine göre, kültürel faktörlerin oynadığı rol daha büyük ve açıktır. Margaret Mead'in aynı ırktan üç Yeni Gine kabilesi üzerindeki incelemelerinde görülüyor ki, kabilelerden birisinde hem erkek hem kadın, nâzik, tâbi ve işbirlikçi olmak eyilimindedir. İkincisinde her ikisi de, mütecaviz, yarışmacı ve düşmanca bir tutum içindedir. Üçüncüsünde ise, kadın agresif, genellikle maskülen deneni işleri yapar, erkek ise Garp Dünyasında feminen deneni biçimde hareket eder, sanatlarla meşgul olur, danslar yapar, heyecansal bakımdan kolaylıkla gerginleşir. Açıkça görülüyor ki, kadının ve erkeğin hareket ediş biçimi,

doğuştan gelen cinsel farkların değil, uzun süreli geleneklerin bir sonucudur. Oldukça uzun bir zaman içinde oluşmuş ve öğrenilmiş davranış şekilleridir.

Her kültür kendi içinde, kadın ve erkeklerin davranışlarını belirleyen kurallar taşır. Bunlara seks-rol standartları denir. Belli kültür içindeki kız ve erkek çocukların yavaş yavaş, özellikle beş yaşından sonra, oyun faaliyetleri ayrılır. Bu yolla, toplumdaki rollerinin ayrı olduğunu farkederler ve kendi cinslerinin rolünü oynamaya başlarlar. Kişi kendisini yavaş yavaş maskülen veya feminen olarak görmeye başlar. Oyunlarını ve başka faaliyetlerini, kendi seksi için teşvik edilen yöne uydurur. Bu yönde kazandığı benlik imgesi (imajı) uygun olmadığı zaman anksiyete doğar. Demekki, belli bir toplumda çocuklar, bir cinsle özgülü olan ve öteki cinsle uymayan rolleri öğrenirler. Bu roller kazanıldıkça, onlara bağlı olan tutumlar, ilgiler, motivler, değerler ve inançlar da yani, psikolojik seks farklarının temelleri de kazanılır. Ve çocuklar, daha ilk yaşlardan itibaren, kendi seks rollerini, bu temeller üzerinde sistematize etmeye başlarlar. Şüphesiz, bu rollerin teşekkül etmekte olduğu yaşlarda da bazı seks farkları mevcuttur. Aşağıda, seks rolü ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler vermeye çalışacağız.

Seks Rolünün Farkında Olma ve Seks Rolünü Tercih Etme

Acaba vasat bir çocuk hangi yaşta, biyolojik seks ayırımının, kendisinin bir kız veya erkek oluşunun farkında olur? Seks rolüne ilişkin davranışlarını veya maskülenite ve feminenin esaslarını ne zaman anlamaya başlar? Araştırmalar gösteriyor ki, üç yaşındaki çocukların yüzde 65 i ile yüzde 75 i arasındakiler bu ayırımı yapabilmektedirler. Seks rolü ayırımı, muhtemelen hayatın ikinci yılında başlayan ve üçüncü yılında oldukça kesin olarak kendini gösteren tedrici bir süreçtir. Beş yaş içindeki çocukların artık pek çoğu, erkeklik ve dişiliğin biyolojik ipuçları arasında ve maskülenite ve feminenin psikolojik ipuçları arasında açık bir ayırım yapabilmektedirler. Demekki, okul öncesi çocuklar, Dünyanın iki grup insana ayrıldığı ve bu gruplardan, farklı davranış şekilleri beklendiğinin tamamen farkındadırlar. Şu halde, çocuklar, ilk yaşlarda seks rollerine şartlanmakta ve seks rollerini kazanmaktadırlar.

Araştırmaların kesin olarak ortaya çıkardığı bir husus da, çocuklarda seks tercihinin varlığıdır. 3,5 ile 6,5 yaş arasındaki kız çocukları henüz bir gurup olarak heterojendir. Bazıları belirgin şekilde feminen,

bazıları maskülen tercihler yaparlar. Bazıları da, ikisinin ortasında yer alır.

Altıncı yaştan başlayarak dokuzuncu yaşa kadar olan dönemde kızların çoğu, maskülen niteliklere kuvvetli bir tercih gösterirler. Nitekim ilkokulun ilk dört sınıfındaki kız çocuklar mutfak araçlarından ziyade, inşaat araçlarıyla çalışmayı tercih etmektedirler. Daha yukarı yaş gurupları ise, tercihlerinde daha az maskülen olma eğilimi gösterirler.

Öte yandan, her yaştaki erkek çocuklar, maskülen role karşı, kuvvetli bir tercih ortaya koyarlar. Bu tercih, 3,5 yaştan itibaren gitçe kuvvetlenir.

Yetişkinler üzerindeki araştırmalar da, seks rolü tercihinde, çocuklardaki tercihlere paralel sonuçlar göstermektedir. Kadınlar, erkeklere oranla 5 ilâ 12 misli daha çok olarak karşı cins rolünde olmayı arzulamaktadırlar.

Seks rolü tercihinin kaynağı ve ilk ortaya çıkışı üzerinde daha çok araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırmalar, çocuğun, yeni gelişmekte olan cinsel kimliği içinde güvenli ve doyumlu olabilmesinin koşullarını ortaya çıkarmaya yarayacaktır. Acaba, maskülen rolün kız ve erkekler tarafından daha çok tercih edilmesi nasıl açıklanabilir? Bu konuda bazı teklifler ve bazı muhtemel faktörler aşağıdadır:

Bilindiği gibi, Freud, cinsler arasındaki anatomik farklılık üzerinde durur. Bu görüşün temelinde, erkekle kadın arasındaki farkın etkisinin, erkek çocuğa kıvanç verdiği, kız çocukta ise, kendisinin-kindenden memnun olmama hissi doğurduğu faraziyesi vardır. Bu nedenle kızlar, erkekler gibi olmayı tercih ederler. İkinci teklif, Adler tarafından gelmiştir. Maskülen role bağlı sosyokültürel avantajların erkenden algılanması ile ilgilidir. Kültürümüz, masküliniteye yöneliktir. Erkeğin üstün mevkii ve ayrıcalıkları, sosyal hayatımızın her yönüne damgasını vurmaktadır. Bu da, kadında kıskançlık uyandırabilmekte ve onu, sahibolmadığı şeyi isteme yönünde bir dürtüye sevk edebilmektedir.

Bir üçüncü mütalâa da, kızların, erkeklere oranla seks rolü tercihinde daha büyük bir serbestliğe sahip olmalarıdır. Başka konularda daha fazla sınırlamalar olmakla birlikte, seks rolünü öğrenmede kızlara, erkeklerden daha fazla serbestlik tanınmıştır. Çünkü, maskülen statü, feminen/statüye o kadar üstündür ki, onu elde etmek için çaba

göstermede bir çok kızların cesareti kırılmaz. Erkek çocuklar için durum böyle değildir. Hatta onların, kendi seks tiplerine uygun şekilde davranmalarına, özellikle babaları tarafından çok önem verilir.

Kızların, karşı cins modeline göre davranışlarını şekillendirmelerine yardım eden şu noktalara da ayrıca dikkatimizi çekebiliriz: Bunlardan birisi, giyimle ilgilidir. Kızların pantolon giymesi, bir sosyal baskı ile karşılaşmadığı veya pek az karşılaştığı halde, erkeklerin etek giymesi için aynı şey söylenemez. İsim, başka bir faktördür. Erkeklerle verilen feminen ad' lardan daha çok, kızlara maskülen adlar verilebilmektedir: Muzaffer, İhsan . . . gibi. Oyuncak ve oyun faaliyetlerinde de aynı eyilim görülmektedir. Kızlar, erkek çocuklarla ilgili oyuncaklarla oynayabilir. Fakat erkekler, kız çocuklara özgü, bebek, yemek takımı, v.b. oyuncaklarla oynamaya teşvik edilmezler. Meslek bakımından da aynı durum, yetişkinlerde söz konusudur. Kadınlar, maskülen olarak kabul edilen iş ve mesleklere girebilirler. Bunda bir sosyal baskı pek söz konusu değildir. Erkekler için bu tercihler ise, çok daha sınırlıdır.

Seks rolünün ortaya çıkışında, tercih faktöründen ayrı olarak, özdeşleşme (identification) süreci de söz konusudur. Ve hatta, özdeşleşme, seks rolü açısından, daha temel bir süreçtir. Tercih ikinci derecede gelir. Normal gelişmede, ikisi birbirinin tamamlayıcısıdır. Özdeşleşme yoluyla çocuk, başlangıçta isteği dışında olarak ve sonra bilinçli şekilde, belli bir cinsin üyeleri gibi düşünmeyi, hissetmeyi ve hareket etmeyi öğrenir. Tercihten daha çekici bir süreçtir ve daha çok istenir. Bir kimse, kendi cinsinin seks rolü ile hem özdeşleşip hem de onu tercih edebilir. Veya kendi cinsinin seks rolü ile özdeşleşip karşı cinsin seks rolünü tercih edebilir veya bunun aksini de yapabilir. Yani, karşı cinsin seks rolü ile özdeşleşip kendi cinsinin seks rolünü tercih edebilir.

Bir çok kızlar, feminen bir modelle özdeşleşip maskülen rolü de tercih etme eyilimindedirler. Bu bir çelişik durumdur ve onların seks gelişmelerinde çatışma ve karışıklık doğurabilir. Çocuklukta maskülen rolü tercih etme ile yetişkinlikte feminen fonksiyonları ifâ etme kaderninde oluş durumu arasında da bir çelişki vardır. Bu da ayrıca, bir "iki değerlilik" doğurmaya müsaittir ve feminen rolde bir sarihlik noksanlığına doğru bir eyilim yaratabilir.

Öte yandan, her ne kadar kültür, büyük ölçüde erkeğin lehinde ise de, erkek çocuklar da, sesks gelişmelerinde güçlük ve çelişiklerden kurtulmuş değillerdir. Bir kere, temelde, anne ile bir özdeşleşme bağ-

lantısından baba ile bir özdeşleşmeye geçilmektedir. Bu durum, erkek çocuklar için, kızların tecrübe etmediği güçlükler yaratabilir. Şunu da ayrıca söz konusu edebiliriz: Bilindiği gibi, çocuğun hayatında anne, babadan daha çok önem taşır. Bu nedenle bir çok erkek çocukların, hayatlarının ilk aşamalarında feminen modele aşırı şekilde mâruz kalmış olmaları muhtemeldir. Bu durum özellikle babanın her hangi bir nedenle psikolojik olarak, çocuğa uzak bulunduğu ve onun yerine, uygun bir ikame bulunmadığı zamanlarda meydana gelebilir. Zamanın çoğunda babanın fizik olarak uzakta bulunması, annenin feminen bir model olarak devamlı etrafta kalması hâli de, kızların rol gelişmesini kolaylaştırır, erkek çocukların rol gelişmesini ise, karmaşık hâle getirebilir.

Annesi ile üstün bir özdeşleşme göstererek, feminen modelin temel şekillerini kazanmış olan bir erkek çocuk, bu rol içinde kendisini rahat hissederek, bir seks rolü tersliği içine girebilir; yani, karşı cinsin özelliği olan temel davranış şekillerini benimseyebilir. Tam bir terslik taşımayan fakat oldukça feminen bir özdeşleşme gösteren durumlarda ise çocuk, isyankâr hâle gelebilir. Temeldeki ters eğilimlere bir karşı tepki olarak, patolojik agresif reaksiyonlar şeklinde savunma reaksiyonları geliştirebilir.

Henüz araştırılmaya ihtiyacı olmakla birlikte, çocukluktaki seks rol gelişiminin niteliği ile ergenlikte ve yetişkinlikteki nihai seksüel oryantasyon arasında doğrudan bir ilişki olduğu söylenebilir.

Bugün Batı memleketlerinde, seks rollerinde bir yakınlaşma görülmektedir. Geleneksel olarak, erkek çocuklarda, kız çocuklardan daha çok kendi seks tipine uygun harekete önem verilmiştir. Aile içinde erkeğin rolü de, mutlak bir kontrol ve itiaati gerektirmiştir. Kadının rolü ise, tâbi olmayı gerektiren hizmete âmade bir roldür. Bugün, maskülen ve feminen rollerin tanımı daha geniş ve daha az seks tiplidir. Kişiler, seks rolünün daha az farkındadırlar. Eğitimde, iş ve meslekte daha çok yakınlık ve seçme özgürlüğü vardır. Kadının dışarda çalışması, erkeğin ev işlerine yardımı normal karşılanmaktadır. Erkek çocuklar ve yetişkin erkekler giyim ve kıyafetlerinde renklilik, yumuşaklık ve ince şekillere daha çok önem verebilmekte, kızlar ve kadınlar ise, her türlü maskülen giyim ve saç modellerini benimseyebilmektedirler.

Böylece, seks rölünün öğrenilmesinde eskinin katı yolları daha büyük bir esnekliğe ve bunun sonucunda daha büyük kültürel çeşit-

liliğe yönelmiştir. Aynı çevredeki ailelerde baba hâkimiyetinin yanında, ana hâkimiyeti veya eşitlik yan yana bulunabilmektedir. Erkek ve kadın arasında bir rol rekabeti görülmektedir. Bu çeşitli durumlar içinde yetişen çocukların karşılaştıkları kolaylık ve zorluklar ve çeşitli yönlerde ortaya koyacakları seks farkları, araştırma bekleyen sorunlardır.

Memleketimizde ise kadın ve erkek arasındaki ilişkiler, Garp normlarına oranla daha da derin ve uzak bir mesafeden eşitliğe doğru gelmektedir. Ve bu gelişmenin tarihi de çok eski değildir. Gerçi eski Türk devletlerinde kadının önemli bir yeri olduğu bilinmektedir. Fakat bu durum, daha sonraki dönemlerde önemli şekilde gerilemiş ve kadın, tamamen erkeğin kontrolüne tâbi duruma gelmiştir. Köylerde nisbi bir eşitliğe rağmen, şehirlerde ve kasabalarda kadın eve kapanmış, yetişme, meslek edinme ve çalışma olanaklarından yoksun kalmıştır. Giyimde peçe ve çarşaf, evlenmede görücü usulleri, dışarda çalışmanın hor görülmesi gibi tutumlar, daha çok kasaba ve şehirlerin bir özelliği hâline gelmiştir.

Türk kadınlarının dar bir ölçüde eğitim olanaklarına kavuşması, 19. Asırdaki ilk Batılılaşma hareketi ile başlar. Cumhuriyet döneminden sonra ise, her basamaktaki eğitimden başlayarak, bütün alanlarda her türlü eşit fırsat ve koşullar sağlanmıştır. Fakat bu fırsatların, Yurdun her yerinde aynı şekilde değerlendirilebildiği söylenemez. Hâlâ kızların eğitim olanaklarının çok kısıtlı olduğu, evlenme, giyim, ekonomik özgürlük, v.b. konularda, yasalarla tanınan haklardan yararlanılmadığı ve hatta bu hakların farkında olunmadığı bir çok durumlar vardır. Bu nedenle Memleketimizde, birbirinden çok farklı aile koşullarını ve farklı çocuk yetiştirme usullerini görmek mümkündür.

Şu halde, hızlı bir tarihi değişim perspektifi içinde yer alan bu çeşitliliğin, seks rolü ve seks farkları açısından anlamı nedir? Ayrı sekslerin birbirleriyle ilişkileri, topluma katkıları, hayata uyumları ve eğitimleri açısından anlamı nedir? Bu ve buna benzer bir çok sorunların incelenmesi, kadın haklarının daha da gelişip gerçekleşmesine katkıda bulunacak sonuçlar verebilir. Daha sağlıklı ve gelişmiş bir toplum düzenine ulaşmada, her alandaki bilimsel çalışmaların yerinin çok önemli olduğunun daima hatırlanmasında yarar vardır.

Kız ve Erkek Yeteneklerinin Türk Çocukları Üzerinde Karşılaştırılması

Biz Ankaradaki bazı ilk, orta okullarla liselerin son sınıflarında uygulamış olduğumuz test sonuçlarını buraya alıyoruz. Bu test-

ler, Thurstone Kavrayış Sürati Testi ile MacQuarrie Mekanik Yetenek Testidir. Uygulama, 1951 yılında Çalışma Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan Mesleğe Yönelme Servisi faaliyeti içinde yapılmıştır*. Denekler 405 kız ve 515 erkek olmak üzere, toplam 920 kişidir. Thurstone Kavrayış Sürati Testi, dil ve sayı yeteneklerini ayrı ayrı ölçmekte, bunların toplam puanını da, bir zekâ puanı olarak öngörmektedir. MacQuarrie Mekanik Yetenek Testi ise, el mahareti, mekanik ilkeleri anlama, göz-el koordinasyonu yeteneklerine ayrılacak puanları ve bu puanların toplamının temsil ettiği mekanik yetenek puanını ihtiva etmektedir. Çeşitli kademedeki Ankara okullarına ait bu puanların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve yüzdelik sıraları, tablolar hâlinde verilmiştir. Bu tablolarda özetle belirtildiğine göre:

Sayısal yetenekte erkeklerin üstünlüğü ilkokulda kendisini göstermekte, orta okulda daha belirgin hâle gelmekte, lise de yine azalmaktadır. Dil yeteneklerinde, kızların lehinde bir fark belirmiyor. Bu durum, belki de, kızların henüz erkekler kadar geniş bir sosyal çevreye sahip olmamaları ile açıklanabilir. Zekâ toplam puanı bakımından ise, ancak orta okul düzeyinde erkekler lehinde ve daha çok, sayısal yetenek farkının bir yansıması olarak beliren bir fark görülüyor. Mekanik yetenek toplam puanlarında ise, yine orta okulda kızların lehine bir fark göze çarpıyor. İlkokul ve lise düzeyinde ise, oldukça denk bir durum görülmektedir.

Verilen tabloların daha da yakından incelenmesi, bir takım ileri çalışmalara veri sağlayabilir ve bazı varsayımların geliştirilmesine yarıyabilir. Ancak bizim öncelikle belirtmek istediğimiz husus, kız ve erkek çocuklarımız arasında belirgin bir yetenek farkının ortaya çıkmadığıdır. Bu sonuç, toplumun yarısını âtil bırakan bir zihniyetin yanlışlığını ortaya koyan devrimci düşünceye uygun bir sonuçtur.

* Bu makelenin yazarı, Mesleğe Yönelme Servisinin, açık bulunduğu süre içinde, yöneticiliğini yapmıştır.

TABLO I
Cinsel Olgunluk Yaşları

Yaş	Olgunlaşma Yüzdesi	
	Erkekler	Kızlar
8	0	0
9	0	1
10	0	2
11	2	10
12	5	38
13	14	72
14	48	82
15	78	94
16	93	97
17	98	99
18	100	100

Kaynak: Sperling (1967).

TABLO II
Ankara Okullarında Yapılan Uygulamalara Katılan Denek Sayısı
(Hepsi Son Sınıf Öğrencisidir)

Okul	Kız	Erkek	Toplam
<i>İlkokullar</i> Atatürk Kız - Atatürk Erkek ve İstiklâl	120	136	256
<i>Orta Okullar</i> Kurtuluş, Cebeci, Anafartalar ve Kız Lisesi Orta Kısmı.	183	201	384
<i>Liseler</i> Kız Lisesi Kolej Gazi Lisesi Atatürk Lisesi Edebiyat Bölümü	86	120	206
<i>Fen Bölümü</i>	16	58	74
Toplam	405	515	920

TABLO III
Ankara Okullarında Thurstone Kavrayış Sürati Testi toplam
(zekâ) puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart
sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O			46.40	52.70	64.50	66.20	69.85	70.80
S.S.			12.70	12.90	10.55	12.60	13.10	12.50

TABLO IV

Ankara okullarında Thurstone Kavrayış Sürati Testi lisans kullanma yeteneği (dil) puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O	12.90	12.95	28.90	30.64	38.35	39.45	40.15	39.10
S.S.	5.79	7.17	7.32	7.26	5.70	7.20	6.80	6.40

TABLO V

Ankara Okullarında Thurstone Kavrayış Sürati Testi aritmetik muhakeme (sayı) yeteneği puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O	6.10	8.85	17.68	22.03	26.45	26.60	29.50	31.40
S.S.	4.98	5.19	8.52	8.13	6.70	7.50	6.85	8.20

TABLO VI

Ankara okullarında MacQuarrie Mekanik Yetenek Testi toplam puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O	35.35	36.75	58.15	53.40	61.10	60.20	73.55	64.50
S.S.	9.90	10.05	12.45	11.30	10.45	12.95	9.80	12.20

TABLO VII

Ankara okullarında MacQuarrie Mekanik Yetenek Testi el becerisi (el) puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O	66.20	66.30	95.80	89.90	99.90	99.80	116.60	99.30
S.S.	17.00	16.08	24.10	19.10	16.00	27.10	14.80	21.90

TABLO VIII

Ankara Okullarında MacQuarrie Mekanik Yetenek Testi mekanik (mekanik ilkeleri anlama) puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O	29.25	29.55	61.00	54.10	70.90	65.00	80.90	76.10
S.S.	9.63	16.75	21.00	18.90	19.00	22.60	17.10	20.40

TABLO IX

Ankara okullarında MacQuarrie Mekanik Yetenek Testi göz-el (göz-el koordinasyonu) puanlarına ait aritmetik ortalama (O) ve standart sapma (S.S.) değerleri

	İlkokullar		Orta Okullar		Lise Edebiyat		Lise Fen	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
O	9.06	11.80	15.07	16.66	18.40	15.88	21.64	17.35
S.S.	5.02	5.99	5.28	6.00	5.61	5.67	5.07	5.64

TABLO X

Ankara İlkokulları Kız

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdelik sıraları							
%si	Dil	Sayı	El	Mekanik	Göz-el	Toplam	%si
99	23.43	22.30	127.50	77.20	24.70	64.00	99
95	21.63	17.07	93.50	55.50	21.50	52.00	95
90	19.75	14.50	86.17	46.30	19.00	48.35	90
80	16.90	9.86	78.29	40.75	15.10	43.79	80
75	15.70	8.37	76.47	37.23	13.90	41.64	75
70	14.70	7.59	74.65	35.59	13.00	39.36	70
60	13.00	6.02	71.02	30.50	11.23	37.19	60
50	11.62	5.00	66.58	25.79	9.69	34.88	50
40	9.50	4.25	61.58	21.44	8.00	32.23	40
30	7.91	3.30	57.09	17.34	6.50	29.73	30
25	7.11	3.13	55.02	16.39	5.75	28.07	25
20	6.42	2.75	52.95	15.45	4.17	26.64	20
10	4.58	1.80	47.83	9.93	1.89	23.00	10
5	3.20	0.80	42.83	5.83	0.95	20.00	5
1	1.20	0.18	31.50	1.80	0.19	15.70	1

TABLO XI

Ankara İlkokulları Erkek

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdeler sıraları							
%si	Dil	Sayı	El	Mekanik	Göz-el	Toplam	% si
99	36.46	28.14	108.30	73.60	28.42	66.10	99
95	26.02	17.10	96.00	61.00	23.00	56.42	95
90	21.94	14.18	89.70	51.63	21.35	52.00	90
80	25.10	11.41	81.90	43.58	17.72	43.80	80
75	17.05	10.78	78.79	40.75	16.50	42.67	75
70	16.03	10.07	76.36	37.92	15.58	41.63	70
60	13.86	8.87	71.50	32.25	13.70	39.22	60
50	11.38	7.47	66.64	27.66	12.00	36.50	50
40	9.68	6.30	61.79	24.06	10.25	33.68	40
30	8.00	6.22	57.01	20.28	8.47	30.59	30
25	7.12	4.44	54.87	17.50	7.50	28.97	25
20	6.03	3.78	52.83	14.14	6.79	27.18	20
10	4.27	2.91	45.00	7.95	3.75	22.95	10
5	3.13	1.46	39.21	4.86	2.27	19.86	5
1	1.36	0.29	32.44	1.13	0.45	14.86	1

TABLO XII

Ankara Orta Okulları Kız

Zekâ ve mekanik Yetenek puanlarına ait yüzdeler sıraları								
%si	Dil	Sayı	Toplam	El	Mekanik	Göz-el	Toplam	%si
99	43.59	36.67	76.45	170.35	120.35	26.76	90.35	99
95	40.83	33.45	68.68	143.20	99.40	23.82	78.03	95
90	38.86	30.61	63.58	127.44	93.69	23.26	73.93	90
80	36.19	25.26	58.21	113.90	82.68	19.87	69.59	80
75	34.09	23.55	54.94	107.74	77.56	18.75	67.19	75
70	32.99	22.17	53.00	104.87	73.05	17.74	64.79	70
60	31.03	19.23	49.46	98.92	66.39	16.37	61.06	60
50	29.14	16.59	45.64	94.11	61.31	15.10	57.48	50
40	27.24	14.62	41.88	89.22	56.55	13.63	54.02	40
30	25.22	12.17	38.23	82.91	51.98	12.22	50.86	30
25	24.16	10.89	36.59	79.76	49.69	11.50	49.23	25
20	22.90	9.58	34.96	75.68	45.68	10.46	47.24	20
10	18.74	6.90	30.36	66.89	36.35	8.35	42.82	10
5	15.55	5.52	26.84	61.81	27.80	6.39	40.13	5
1	11.25	2.81	20.88	52.25	9.15	1.83	28.65	1

TABLO XIII

Ankara Ortaokulları Erkek

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdeler								
%si	Dil	Sayı	Toplam	El	Mekanik	El-göz	Toplam	%si
99	44.27	38.49	79.49	137.83	97.00	33.50	82.83	99
95	41.82	34.29	73.23	127.19	86.87	27.83	73.07	95
90	39.87	31.97	69.05	119.50	81.61	24.25	68.11	90
80	37.30	29.38	63.92	104.92	72.23	20.93	63.20	80
75	36.22	28.41	63.49	100.75	68.07	19.96	61.35	75
70	35.15	27.44	60.84	98.01	64.50	19.19	59.69	70
60	32.94	25.30	56.82	94.18	58.14	17.65	55.33	60
50	31.00	22.89	53.13	89.50	53.59	16.42	52.34	50
40	29.00	20.16	49.89	84.74	49.00	15.22	49.64	40
30	26.85	17.54	45.96	79.98	44.00	13.80	46.93	30
25	25.66	15.41	43.87	77.15	41.50	12.91	45.58	25
20	24.40	13.62	41.59	74.21	38.67	12.03	44.07	20
10	20.03	10.28	35.86	67.00	30.33	9.50	39.72	10
5	17.51	8.51	29.54	60.81	22.83	7.38	35.00	5
1	14.51	5.51	24.55	49.50	12.83	1.20	30.13	1

TABLO. XIV

Lise Edebiyat (Ankara) Kız

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdeler								
%si	Dil	Sayı	Toplam	El	Mekanik	Göz-el	Toplam	%si
99	50.20	40.20	87.40	140.90	110.90	31.21	84.95	99
95	47.67	37.44	79.67	126.21	99.23	28.51	81.54	95
90	45.28	34.75	77.40	120.07	95.32	26.67	78.19	90
80	42.93	32.45	73.50	114.68	88.28	22.84	72.50	80
75	42.00	31.38	72.16	112.15	85.89	21.55	69.66	75
70	41.09	30.30	70.81	109.62	83.50	20.39	67.96	70
60	39.27	28.42	68.16	104.83	78.72	19.22	64.71	60
50	37.83	26.70	65.89	100.06	73.94	18.05	62.65	50
40	36.40	24.98	62.86	95.88	68.50	16.84	60.67	40
30	34.97	22.95	59.00	91.79	57.62	15.61	57.82	30
25	34.06	21.88	57.71	89.74	55.09	15.00	55.75	25
20	32.80	20.80	55.42	86.97	52.56	14.33	55.05	20
10	30.29	17.38	50.50	81.23	45.72	12.49	50.61	10
5	27.38	14.68	46.13	73.83	40.94	11.56	46.88	5
1	21.65	8.80	33.80	58.10	28.10	1.29	30.95	1

TABLO XV

Lise Edebiyat (Ankara) Erkek

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdeler sıraları								
%si	Dil	Sayı	Toplam	El	Mekanik	Göz-el	Toplam	%si
99	53.30	39.44	88.64	183.60	128.60	31.96	95.65	99
95	49.30	38.05	85.21	140.00	106.33	25.41	80.25	95
90	48.04	36.27	82.23	129.83	96.50	23.26	76.14	90
80	45.54	33.47	77.50	118.50	84.07	20.07	71.39	80
75	44.38	32.64	75.50	114.50	79.86	19.09	69.39	75
70	43.65	31.39	73.56	110.56	75.90	18.10	67.79	70
60	42.19	29.34	69.81	104.86	68.45	16.78	64.58	60
50	40.72	27.40	67.21	99.50	62.83	15.74	60.55	50
40	39.07	25.47	64.71	92.56	57.50	14.69	57.39	40
30	36.46	22.83	60.83	85.62	52.58	13.19	54.54	30
25	35.15	21.17	58.50	82.15	50.13	12.39	51.10	25
20	33.50	19.50	55.50	78.50	46.17	11.58	48.26	20
10	29.50	15.50	49.50	70.07	36.83	8.92	43.05	10
5	25.21	12.36	44.50	62.21	51.92	6.74	38.57	5
1	19.75	7.50	30.50	41.30	23.43	2.77	34.35	1

TABLO. XVI

Lise Fen. (Ankara) Kız

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdeler sıraları								
%si	Dil	Sayı	Toplam	El	Mekanik	Göz-el	Toplam	%si
99	53.70	39.00	88.70	147.90	118.20	31.02	93.75	99
95	50.50	37.50	85.50	141.50	111.50	30.10	90.06	95
90	48.50	35.50	83.00	136.50	106.50	28.90	86.50	90
80	45.83	32.72	79.17	129.10	98.50	27.30	82.50	80
75	44.50	33.39	77.83	127.50	94.50	26.50	81.17	75
70	43.70	32.94	76.50	125.90	90.50	23.10	79.83	70
60	42.10	32.06	73.83	122.70	82.50	22.30	77.17	60
50	40.50	31.17	71.17	119.50	77.83	21.25	74.50	50
40	38.90	30.28	68.75	111.50	75.17	20.70	70.50	40
30	37.30	29.17	66.75	107.90	72.50	19.30	67.50	30
25	36.50	27.83	65.75	105.50	71.17	18.50	66.16	25
20	35.70	26.50	62.50	103.90	69.83	17.70	65.50	20
10	32.50	22.50	61.00	100.70	62.50	13.90	58.50	10
5	23.00	8.50	28.50	87.50	47.50	12.70	56.50	5
1	20.30	5.30	25.30	81.10	41.10	11.74	54.90	1

TABLO XVII
Lise Fen (Ankara) Erkek

Zekâ ve mekanik yetenek puanlarına ait yüzdeler								
%si	L.	O.	Toplam	El.	Tek.	Takip	Toplam	%si
99	53.05	44.21	89.83	183.70	133.70	31.63	111.60	99
95	49.10	43.05	87.92	140.00	110.50	26.55	85.50	95
90	47.77	41.60	85.50	130.17	102.50	25.10	79.83	90
80	45.14	38.93	81.63	114.30	95.75	22.20	72.33	80
75	44.17	37.89	79.81	110.21	90.13	20.75	69.92	75
70	43.54	36.89	78.30	107.40	87.10	19.85	68.41	70
60	42.29	34.79	75.40	101.30	81.30	18.27	65.77	60
50	41.02	32.83	72.96	96.83	76.17	16.86	63.35	50
40	39.76	30.90	70.73	92.97	71.33	15.61	61.11	40
30	37.86	27.90	66.90	88.83	64.36	14.34	59.50	30
25	36.97	25.00	63.67	85.61	60.21	13.95	56.69	25
20	35.79	22.79	59.17	82.17	56.50	12.75	54.88	20
10	30.83	18.50	53.50	74.17	49.17	10.60	50.17	10
5	26.00	16.08	44.23	69.17	44.33	8.35	47.23	5
1	20.95	12.40	40.25	61.43	40.47	4.24	42.40	1

KAYNAKLAR

1. **Diamond, S.** *Personality and temperament*. New York: Harper, 1957.
2. **Guilford, J. P.** *Personality*. New York: McGraw-Hill, 1959.
3. **Heim, A.** *Intelligence and personality*. Baltimore: Penguin Books, 1970.
4. **Janis, İ.L. ve başkaları.** *Personality and persuasibility*. New Haven: Yale University Press, 1959.
5. **Kohn, N, Kuder.** Preference Record masculinity-femininity scale, *J. social psychol.*, 1948, 27, 127-128.
6. **Mead, M.** *Male and female*, New York: Morrow, 1949.
7. **Sperling, A.** *Psychology made simple*. Doubleday W.H. Allen, 1967.
8. **Tyler, F.T.** Individual and sex differences. *Encyclopedia of educational research*. (Ed. C.W. Harris). New York: The Macmillan Company, 1960.
9. **Ünal, C.** *Psikolojik tutuculuk*. Ankara: Bilim Matbaası, 1971.